

Täysistunto

Tiistai 1.12.2015 klo 13.59—17.09

25. Hallituksen vuosikertomus 2014

Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2014 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta

Kertomus K 9/2015 vp

Kertomus K 15/2015 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 5/2015 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 25. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 5/2015 vp.

Asian käsittely keskeytettiin 27.11.2015 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelu jatkuu.

Keskustelu

16.26 **Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tästä todella käytiin hyvä keskustelu viime viikolla. Valiokunnan jäsenenä kiinnittäisin huomiota siihen, että tässä mietinnössä todetaan, että hallituksen vuosikertomusta pitää kehittää. Se sivumäärä on iso, mutta tieto ei ole analysoitua, se ei ole fokuksitua, ja ennen kaikkea hallituksen toimien vaikuttavuutta pitäisi tarkastella ja siitä saada eduskunnalle informaatiota. Se on erittäin tärkeää.

Tässä mietinnössä myöskin käsitellään niitä asioita, joita tarkastusvaliokunta on nostanut viime kaudella esille, kuten harmaata taloutta, kuten homekouluja, Senaatti-kiinteistöjä. Minusta siinä on tehty edelliskaudella hyvää työtä, ja on tärkeää, että uusi eduskunta vielä katsoo, missä vaiheessa ollaan, ja tavallaan päättää ne. Nyt tarkastusvaliokunta itse miettii uusia aiheita, mitkä ovat tällä kaudella sitten tärkeitä, kun seurataan hallituksen työtä, ja nostaa muutaman tärkeän asian esille.

Kaiken kaikkinsa tuo hallituksen kertomus on kehittynyt, mutta todellakin — jos vertaa yritysten vuosikertomuksiin ja muihin, joissa tietomäärä on paljon analysoidumpaa, fokusoidumpaa ja jotka kertovat paremmin tuloksista ja vaikuttavuudesta — tässä on haaste, ja uskon, että ensi vuonna tuo kertomus on selvästi parempi.

16.28 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tarkastusvaliokunta todellakin tässä mietinnössään kiinnitti huomiota hallituksen vuosikertomuksiin, ja tätä vuosikertomusmentelyähän on jo kehitetty aiempien eduskunnan toiveiden pohjalta, mutta kyllä siellä hyvin vahvasti nousi esiin se näkemys, että edelleen kehittämisen tarvetta on, nimenomaan luottavuuden suhteen. En tiedä, kuinka moni kansanedustaja esimerkiksi tässä talossa näitä vuosikertomuksia lukee, mutta olisi tarpeen, että niistä tulisi sellainen merkittävä doku-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2015 vp

mentti, jonka pohjalta voidaan tarkistaa, millä tavalla hallitus on pannut toimeen eduskunnan päätöksiä ja eduskunnan tahtotilaa.

No, sitten tässä mietinnössä on erityisesti kiinnitetty huomiota muutamaan tärkeään asiaan, joita edustaja Ala-Nissilä jo luettelikin, ja erityisesti haluaisin nyt nostaa tämän harmaan talouden torjunnan. Tässä suhteessa täytyy hallitukselle antaa kiitos siitä, että hallitus on jo perunut niitä aiemmin suunniteltuja leikkauksia harmaan talouden torjuntaan, nimenomaan poliisin toiminnan osalta, mutta edelleen on tarpeen, että määrätietoista harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjuntaa jatketaan. Meillä on kokemusta kuudesta peräkkäisestä vaalikauden pituisesta talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunnan toimintaohjelmasta, ja nyt ei sellaisesta vielä ole tämä hallitus päätöstä tehnyt. Onko nyt tarpeen sitten vaalikauden mittainen erillinen toimintaohjelma, torjuntaohjelma, vai joku kenties pidempi ohjelma, se on hallituksen harkinnassa, mutta joka tapauksessa tätä työtä ja määrätietoista työtä on tarpeen jatkaa.

16.31 Kari Kulmala ps: Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Räsänen otti puheeksi harmaan talouden. On selvää, että mitä enemmän on ollut valvojia ja valvontaa, sitä enemmän on kiinnijäämisriskiä myös harmaassa taloudessa. Monesti unohtuu se, että harmaa talous kulkee myös kumipyörillä, kuten jo aikaisemmassa puheessani mainitsin.

Kun lakkautitte viime kaudella liikkuvan poliisin, väheni tuntuvasti myös raskaan liikenteen valvonta. Tänä vuonna se on pudonnut 23 prosenttia edellisvuodesta. Harmaa talous kiittää tästä. Viime kaudella vähensitte myös esimerkiksi poliisikoulutusta. Tämän vuoksi harmaan talouden valvontaan ei ole jatkossakaan tulossa uusia työmiehiä riittävästi. Jälleen harmaa talous kiittää. Viimeaikaiset turvapaikkatutkinnat vievät myös henkilöstöä harmaan talouden tutkinnasta. Edelleen harmaa talous kiittää. Minä en tästä kiitä. Raskaan liikenteen asianmukainen valvonta on jokaisen rehellisen kuljetusyrittäjän etu, kuten olen jo tänään aikaisemminkin maininnut.

16.32 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tosiasia on se, että jos viime kaudella ei olisi tuota poliisin hallintorakenneuudistusta tehty, mikä yhdessä hallituspuolueiden, koko hallituksen, kesken sovittiin, niin meillä olisi sekä liikennevalvonnassa että muussa poliisitoiminnassa useita satoja poliisimiehiä vähemmän, siis siinä kenttätössä olisi vähemmän. On aivan varmaa, että myös liikennevalvonnan taso olisi heikompi. Poliisin hallintorakenneuudistus mukaan lukien se, että liikkuvan poliisin ja paikallispoliisin hallinnot yhdistettiin, sisälsi sen, että voimavaroja saatiin siirrettyä hallinnosta kenttätööhön. Taus-talla tietenkin on tämä kireä taloustilanne, joka edelleenkin meillä jatkuu ja jonka kanssa poliisi valitettavasti joutuu toimimaan. Mutta on aivan selvää — ja toivon, että edustaja ottaa asiasta tarkemmin selvää vaikka tuolta sisäministeriöstä käsin — että tämä uudistus joka tapauksessa oli liikenteen valvonnan kannalta myönteinen uudistus.

16.33 Kari Kulmala ps: Arvoisa puhemies! Tähän on nyt aivan pakko hieman vastata, vaikka sali on lähes tyhjä. Silloin kun tätä Pora kolmista tehtiin, tavoitteethan tässä olivat hyvät: muun muassa päällystöstä virkojen saaminen kentälle ja kenttätömiesten lisääminen. Mutta näin ei ole todellisuudessa käynyt. Elikkä eihän niitä päälliköitä ole sieltä vähennetty yhtään minnekään, he ovat edelleen toisissa päällikkötasoisissa viroissa, ja he lähtevät ainoastaan eläkkeelle sieltä, jolloin saadaan paikkoja auki. En usko, tilastoihin vedoten, että liikennevalvontaan on tullut yhtään enempää konstaapeleja kuin mitä siellä oli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2015 vp

vuonna 2012, jolloinka liikkuva poliisi oli voimissaan. Ja liikennevalvonnan tason piti pysyä Pora-uudistuksen jälkeen 2012 tasolla, mutta siinä se ei ole pysynyt. Tästä on olemassa selvät tilastot, ja viimeksi tänään sain tämän vuoden tilastot liikennepoliisilta, jossa itsekin olen ollut edellisen vuoden ja sitä edelliset 16 vuotta liikkuvassa poliisissa. Minulla on varsin hyvät tilastot näistä liikennetilastoista, niin että voisitte kysyä jopa minulta.

16.34 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Edelleen toistan sen, että toivon, että edustaja Kulmala tarkistaa tietonsa sisäministeriöstä.

Kun tuota poliisiuudistusta tehtiin, siinä lähdettiin nimenomaan siitä liikkeelle, että kehtään ei irtisanota. Eli haluttiin hyvää henkilöstöhallintoa, ja eläköitymisen kautta niitä virkoja ja tehtäviä oli nimenomaan tarkoituskin vähentää. Tämä vähennys ei koske pelkästään päälliköitä, se koskee myös esimerkiksi hallintohenkilöstöä. Jo viime vuoden aikana, jo sen ensimmäisen uudistuksen jälkeisen vuoden aikana, saatiin enemmän säästöjä itse asiassa aikaan kuin mitä oli siinä tavoiteaikataulussa, ihan tämän henkilöstövähennyksen vuoksi, mikä johtuu siitä, että henkilöstön ikärakenne oli sen verran korkea, eli he olivat lähellä eläkeikää.

No, missään vaiheessa ei elätelty sellaista toivetta, että liikennevalvontaa olisi pystytty niillä resursseilla lisäämään. Toki henkilökohtaisesti toivoisin sitä, että poliisiin saataisiin runsaasti lisää resursseja niin liikennevalvontaan kuin kaikkeen muuhunkin poliisitoimintaan, mutta sehän on ollut näiden taloudellisten paineiden takia haasteellista.

Vielä korostan sitä, että mikäli tätä uudistusta, mikä tehtiin, ei olisi tehty, meillä olisi kaikilla poliisitoiminnan alueilla selvästi huonompi tilanne tällä hetkellä kuin mitä se nyt on. Se on täysin selvää.

Me voimme varmasti tästä jatkaa keskustelua vaikka näiden dokumenttien kanssa keskenämme.

16.36 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan ihan tähän alkuun todeta, että arvostan totta kai sitä työtä, mitä edustaja Räsänen ministerinä toimiessaan teki erittäin vaikeissa olosuhteissa. Mutta tietenkään tilanne ei nyt muutu siitä mihinkään, että viimeisinä vuosina ja edellisten hallitusten toimenpiteiden seurauksena kokonaisuutena tämä Suomen sisäisen turvallisuuden järjestelmä, johon osaltaan myös harmaan talouden torjunta sitten linkittyy, on ajettu valitettavan alas. Haluan tässä yhteydessä kiittää kyllä tätä hallitusta siitä, että nyt viimeisimmässä lisätalousarviossa osoitettiin sisäiseen turvallisuuteen noin 15 miljoonan euron lisämääräraha, joka on tietysti tässä vaiheessa erittäin tärkeä laastari näitten aikaisempien hallitusten haavojen paikkailuun. Mutta on totta kai selvää, että nyt kun keväällä lähdetään kehyksiä katsomaan, meidän täytyy kyetä myös kriittisesti tarkastelemaan tätä sisäistä turvallisuutta ja miettiä, millä tavalla kykenemme sen järjestelmän säilyttämään sellaisessa kuosissa, että kansalaisten turvallisuus taataan, ja myös tästä harmaan talouden torjunnan näkökulmasta, että sinne osoitetaan riittävät resurssit.

16.38 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on herännyt oikein mielenkiintoinen keskustelu poliisitoiminnan järjestämisestä hallituksen kertomuksen yhteydessä. Tässä ei vähätellä tietenkään kenenkään aikaisempia tehtäviä, mutta en voi olla yhtymättä moniin näihin edustaja Kari Kulmalan havaintoihin. Hänhän on kotoisin, vaikka edustaa Savo-Karjalaa, tuolta Ylihärmä—Ylistaro-akselilta, ja sitä osaamistahan täällä salissa on tällä hetkellä runsaasti, ja se kyllä näkyy.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2015 vp

Minun viestini liikennealan yrittäjiltä on ollut kyllä aika selkeä: Teillä ei enää ole valvontaa, kun liikkuva poliisi on lakkautettu. Ei punnita lasteja, ei katsota, missä kunnossa autot ovat ja missä kunnossa ovat niitten autojen kuljettajat.

Tarvitaan nyt sisäisen turvallisuuden selonteon hyväksymisen yhteydessä uusia tapoja, että saadaan katsottua, millaista raskasta liikennettä meidän teillä liikkuu. Erityisesti valvontaa pitää kohdistaa tähän ulkomaiseen raskaaseen liikenteeseen.

16.39 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä aiheen ympäriltä menee nyt tähän poliisikeskusteluun, mutta hyvä niin, koska käsiteltävänä on nimenomaan edellisen hallituksen vuosikertomuksen tarkastus.

Näistä harmaan talouden torjunnan resursseista haluan sen todeta, että viime kaudella oli 20 miljoonan euron lisärahoitus tähän harmaan talouden torjuntaan. Senhän nyt nykyinen hallitus leikkasi pois. No, hallitus perui sen 6,4 miljoonan euron osalta tämän leikkauspäätöksen, joten poliisin osalta nyt voidaan toivon mukaan pitää ne lisäresurssit, joita viime kaudella saatiin aikaan. Sinnehän palkattiin noin 100 henkilötyövuotta tekemään tätä harmaan talouden torjuntaa.

Itse asiassa se ei pidä lainkaan paikkaansa, että olisi joku aukko tullut viime kaudella tähän harmaan talouden torjuntaan, vaan päinvastoin sitä vahvistettiin. Se näkyi esimerkiksi siinä, että takaisin saatu rikoshyöty, sen euromäärä, selvästi kasvoi. Ja nyt on suurena vaarana se, minkä hallitus on itse tässä omassa talousarvioesityksessään todennut, että tätä takaisin saadun rikoshyödyn määrää aiotaan vähentää — siellä on useiden miljoonien vähenys — eli aiotaan vähemmän saada harmaata taloutta kiinni. Tässä suhteessa todellakin toivon, että nyt kohdistaisitte tuon energianne siihen, että saatte hallituksessa vietyä läpi sen, että harmaan talouden torjunnassa todellakin saadaan sekä riittävä tahtotila toimenpideohjelmaan että riittävät resurssit, jotta pysytään edes tuon edellisen hallituksen tasolla esimerkiksi takaisin saadun rikoshyödyn osalta.

Arvoisa puhemies! Vielä totean sen näistä poliisin resursseista, että... (Puhemies koputtaa) — No, minä ehkä käytän toisen puheenvuoron.

16.41 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässä todeta vain edustaja Räsäselle, että ehkä tämä takaisin saadun rikoshyödyn budjetoiminen hivenen alaspäin vain osoittaa sen, että tämä hallitus käsittelee asiaa realistisesti. Totta kai olisi helppoa vetää näitä asioita hatusta ja ylöspäin, mitä näillä toimenpiteillä saadaan aikaiseksi.

Olen aivan samaa mieltä, että tämä perumispäätös, minkä hallitus teki, oli erittäin järkevä tähän tilanteeseen. On hienoa, että hallitus on nyt osoittanut sen, että se panostaa kaikki käytettävissä oleva voimavarat siihen, että harmaata taloutta kyetään torjumaan ja ehkäisemään tässä maassa aktiivisesti ja tehokkaasti.

16.42 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Oikeastaan edustaja Kärnä jo toi esille, mitä halusin todeta edustaja Päivi Räsäselle. Kyllä hallitus ottaa harmaan talouden torjumisen todella vakavasti. Minusta on vähän vastuutontakin se, että oppositio on täällä salissa väittänyt, että täällä jollakin lailla hallitus ei olisi kiinnostunut näistä asioista. Kysymys on kokonaisesta ketjusta. Poliisilla pitää olla tutkijoita tutkimaan vakavia talousrikoksia, joilla on kansainvälisiä kytkentöjä, mutta samalla tavalla täytyy huolehtia myös sitten oikeusministeriön rahoista syyttäjälaitoksen ja tuomioistuinten osalta, etteivät jutut vanhene

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2015 vp

käsiin. Siellä on vanhentunut jopa syyttäjillä käsiin juttuja, jotka on tutkittu, mutta ei ole ollut aikaa viedä niitä sitten käräjäoikeuksiin ja siitä eteenpäin.

16.42 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä edellisessä keskustelussa todettiin näistä edellisen hallituksen toimista. Haluan kyllä itse asiassa nyt itse kuitenkin kiittää edellisen hallituksen sisäministeri Räsästä, joka mielestäni oli yksi sen hallituksen parhaista ja tietysti myös pitkäaikaisimmista ministereistä. Hän varmasti teki niiden resurssien ja mahdollisuuksien puitteissa oikein hyvää työtä, jotka hänelle siinä hallituksessa suotiin.

Mutta haluan tässä nyt tosiaan myös todeta tasapuolisuuden nimissä sen, että tämä nykyinenkin hallitus nyt sitten palautti tähän budjettiesityksen täydennykseensä nämä harmaan talouden määrärahat, 6,4 miljoonaa euroa. Pidän sitä oikein erinomaisena ratkaisuna, se nyt tässä myös todettakoon.

Tässä täydentävässä talousarvioesityksessä on paljon muitakin määrärahoja sisäasiainministeriön päaluokkaan myönnetty, jotka varmasti lisäävät maamme sisäistä turvallisuutta.

16.44 Leena Meri ps: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy siinä mielessä yhtyä edelliseen puhujaan, että on harmi, että täällä opposition edustajista on Räsänen, koska itse olen arvostanut häntä poliitikkona ja monissa asioissa olen hänen kanssaan samaa mieltä, ja hän joutuu ottamaan ehkä enemmän tätä oppositio-kritiikkiä vastaan, kun se olisi ehkä tarkemmin kohdennettu jopa muillekin. Mutta se siitä.

Räsänen toivoi, että me hallituspuolueiden kansanedustajat keskittyisimme esimerkiksi harmaaseen talouteen, ja näin olemme tehneetkin: esimerkiksi työ- ja tasa-arvovaliokunnassa, jonka jäsen olen, kuulimme asiantuntijoita ja muun muassa poliisin asiantuntijoita, jotka kertoivat, että 100 000 saadaan tuottoa yhdestä henkilötyövuodesta ja noin karkeasti arvioiden 50 000 menee palkkakuluihin, eli se on 50 000 nettoa. Että kyllä me kuulumme näitä ja myös siitä syystä meidänkin valiokuntamme antoi lausunnossaan erityisesti tämän toivomuksen, että talousrikostutkintaan palautettaisiin nämä rahat. Että ei se niin mene, että hallitus tekee esityksen ja me kansanedustajat istumme vain kiltisti, vaan kyllä me yritämme oikeasti vaikuttaa tässä taloudellisessa tilanteessa.

Tässä oli myös puheenvuoro siitä, että talousrikostutkinnassa on tarpeellista saada riittävät varat sinne myöhempäänkin vaiheeseen, ja se on ihan totta. Tässä eräänä päivänä kerroin tapaamisesta erään uusmaalaisen käräjätuomarin kanssa, joka istuu paljon talousrikosjuttuja. Hän valitteli sitä, että juttuja ei tällä hetkellä tule hänen pöydälleen niin paljon kuin aikaisemmin ja ilmeisimmin syynä on se, että ne jutut seisovat syyttäjällä tällä hetkellä.

Otetaan nämä vakavasti, ei tämä mikään leikin paikka ole. Että vakavia asioita ihmisten puolesta päätetään.

16.45 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunnassa kuultiin harmaasta taloudesta asiantuntijoita tässäkin yhteydessä, ja voin todeta, että se työ, mitä eduskunnassa ja tarkastusvaliokunnassa on tehty viime vaalikaudella, on tuottanut tulosta.

Mutta yleisempänä havaintona voisi kyllä sitten todeta sen, että kyllä kun täällä eduskunnassa pitäisi tehdä uudistuksia työllisyyden ja yrittäjyyden hyväksi, niin vasemmistosta yleensä lausutaan taikasanat "harmaa talous", että sieltä löytyy niin kuin kaikki tulo, ettei tarvitse tehdä mitään uudistuksia. Eihän se näin ole. SDP:n varjobudjetissakin, joka oli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2015 vp

monella tavalla tuloiltaan kevyellä pohjalla, hyvin kevyesti heitettiin 200 miljoonaa euroa lisää tuloja, joilla sitten rahoitetaan niitä heidän vaihtoehtonsa menoja.

Mutta on tärkeätä todeta, että harmaassa taloudessa on paljon muita resursseja kuin nämä talousrikosresurssit, mitkä tulivat tässä nyt lisäyksenä, ja jotta tehoja saadaan harmaaseen talouteen, niin edullisemmin niitä saadaan esimerkiksi Verohallinnon resursseja lisäämällä, ilman muuta. Myöskin on tärkeätä miettiä erilaisia toimintamalleja, digitalisaation mahdollisuuksia harmaassa taloudessa. Ja sitten kansainvälinen yhteistyö on erittäin tärkeätä. Eli semmoinen ajatus, että harmaa talous olisi vain poliisityötä, ei tietenkään ole oikea, eikä se ole se tuloksellisin tapa harmaan talouden torjunnassa.

16.47 Kari Kulmala ps: Arvoisa puheenjohtaja! Meillä on tosiaan yksi opposition edustaja täällä paikalla, ja tähän menee kohta työpaikkakiusaamiseksi, jos me häntä moitimme. Ja minäkin haluan omalta osaltani kiittää edustaja Päivi Räsästä siitä, mitä tehtäviä hän on tehnyt ja tehnyt erinomaisesti. Viime kausi vain oli erittäin hankala, ja se vain tämmöiselle liikennevalvojalle ja poliisille jää mieleen, kun sanotaan, että liikennevalvonnan taso pyritään pitämään vuoden 2012 tasolla Pora III:n jälkeenkin, ja nyt jos minä tuolta omalta kotipaikkakunnaltani Rääkkylästä olen ajanut joka ikinen viikonloppu tänne Helsinkiin ja ajan takaisin, en ole kertaakaan nähnyt yhtäkään poliisiautoa sillä välillä. Jos minä ajaisin täältä Helsingistä Sevettijärven baariin tuonne pohjoiseen ja takaisin, tuskin näkisin silläkään välillä yhtään poliisipartiota. Ja näin minulle kertovat myös rekkamiehet, jotka tuolla liikenteessä ovat päivittäin, että siellä ei sitä valvontaa enää ole niin kuin silloin, kun liikkuva poliisi oli voimissaan. En tiedä, kuka sen poliittisen vastuun sitten kantaa niistä Pora-päätöksistä. Ilmeisesti ei kukaan.

16.48 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Poliittisen vastuun niistä päätöksistä toki kantavat kaikki ne, jotka päätöksiä tekivät, itseni mukaan lukien — ja koko eduskunta mukaan lukien, koska eduskunta viime kädessä tietenkin myös hyväksyi nämä päätökset ja eduskunta myös linjasi raskaan liikenteen valvonnan henkilöstöresurssit. Ne on todellakin eduskunnan enemmistön päätöksenteolla linjattu, ihan se kappalemääräinen henkilötövuosimäärä, jonka täytyy raskaan liikenteen valvonnassa säilyä, ja sen täytyy säilyä vuoden 2012 tasolla. Näin se määriteltiin.

Niin kauan kuin itse olin ministerinä valvoin tätä, ja minä sain Poliisihallituksesta raportit, joiden mukaan se säilyi. Mutta nyt on tietysti siellä uusi sisäministeri ja sisäministeriössä virkamiehet, joiden tehtävä on edelleenkin toimia tuon eduskunnan päätöksen mukaan. Eli tähän poliisihallinnon rakenneuudistukseen sisältyi nimenomaan tämä eduskunnan, korkeimman valtiollisen päätöksentekijän, vaatimus, tai edellytys, raskaan liikenteen valvonnan henkilötövuosien määrän säilymisestä. Tämä on sillä lailla poikkeuksellista, että koskaan aiemmin eduskunta, nimenomaan eduskunta, ei ole näin yksityiskohtaisella tasolla säädellyt poliisitoimen resursseja, ei myöskään liikkuvan poliisin aikana. Siis itse asiassa jos meillä olisi säilynyt se liikkuvan poliisin rakenne, niin siellä olisi joka tapauksessa vähentynyt enemmän tämä henkilötövuosien määrä kuin mikä nyt on tilanne. Eli jos meillä olisi se liikkuvan poliisin (Puhemies koputtaa) rakenne, niin ette te olisi nähneet niitä poliisimiehiä senkään vertaa kuin nyt.

16.51 Timo Heinonen kok: Arvostettu puhemies! Tämä keskustelu nyt meni poliisikeskusteluun, ja on ehkä ihan hyvä poliisista keskustella. Se on myönteistä, että hallitus lisäsi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2015 vp

6,4 miljoonaa harmaan talouden torjuntaan. Se on tuottoisaa työtä ollut, ja on oikein, että siitä ei säästetä. Pidän myös myönteisenä sitä, että nykyinen poliisiministeri, ministeri Orpo, perui Poliisihallituksen suunnitelmat lakkauttaa Riihimäen ja Heinolan poliisiasemat.

Tällä hetkellä meillä on muuttunut aika nopeasti tällainen arjen turvallisuuden tunne ihmisillä. Kyllä viestiä tulee paljon erilaisista asioista, ja yhtenä isona asiana siinä meillä on äärimmäisen nopeasti kasvanut maahanmuuttajatilanne. Kyllä ne uutiset tietysti, mitä julkisuudessa on, pitää ottaa vakavasti, niistä pitää voida puhua ilman, että leimataan rasistiksi taikka sanotaan, että koko joukko leimataan, kun näistä puhutaan. Pitää ottaa vakavasti niiden ihmisten arjen huolet. Jossain vaiheessa sain viestiä, että moottoripyöräjengin tulo entiseen halliin itse asiassa lisäsi poliisin näkyvyyttä tietyllä alueella ja ihmiset olivatkin kovinkin tyytyväisiä lopulta: siellä ei ollut vuosikausiin nähty poliisia, ja sen jälkeen siellä pyöri poliisi koko ajan. — No, tämä ehkä tällaisena vähän pilke silmäkulmassa olleena huomautuksena, mutta nyt poliisin pitää näkyä näissä tilanteissa. Meidän pitää turvata arjen turvallisuus jokaiselle suomalaiselle ja myös niille tänne turvaan tulleille ja turvaa hakeneille ihmisille turvallisuudentunne. Tässä on nyt ylilyöntejä puolin jos toisinkin.

Arvoisa puhemies! Liikkuvasta poliisista lyhyesti: Niin kuin entinen ministeri Räsänen kertoi, eduskunta teki sinne vahvat kirjaukset, ja ehkä tässä olisi nyt paikallaan jossain vaiheessa saada sitten kunnollinen, perusteellinen selvitys eduskunnalle, mitä liikennevalvonassa liikkuvan poliisin lakkautuksen jälkeen on tapahtunut. Olen vakuuttunut, että ministeri Orpo on valmis myös liikkeisiin toiseen suuntaan, jos osoittautuu, että toimenpiteet ovat olleet väärä.

16.53 Antti Kurvinen kesk: Rouva puhemies! Täällä on paljon puhuttu harmaasta taloudesta, mikä on tärkeä asia. On mahdollista saada valtiolle lisää varoja ja ylläpidettyä meidän yhteiskunnallisia toimintojamme konfiskoimalla ja saamalla rikoshyötyä valtiolle, mutta tietenkään mitään jänöjussirahaa sieltä ei voi vetää, se ei voi olla sellainen, millä niin sanotusti sidotaan valtion budjetin päät yhteen. Olen siinä ehkä vähän eri mieltä joittenkin edustajien kanssa, että kyllä minusta harmaan talouden torjunnassa pitää keskittää toimet juuri niihin vakaviin talousrikoksiin, mittaviin, törkeisiin veropetoksiin, mittaviin konkurssirikoksiin.

Viime vaalikaudella tehtiin ansiokasta työtä, mutta paikka paikoin harmaan talouden torjunnassa törmättiin siihen toiseen ongelmaan, nimittäin byrokraattisuuteen. Kyllä meidän pitää tasapaino löytää Suomessa sen kanssa, että torjutaan pimeää taloutta mutta ei luoda hirveää normistoa, valtavia velvoitteita meidän pienyrityksillemme, joista suurin osa on kuitenkin aivan rehellisiä.

Arvoisa puhemies! Jos jatkovalmisteluun voisi joitakin eväitä toimittaa, niin toivoisin edelleenkin niitä hyviä talousrikostutkijoita, erikoistuneita syyttäjiä, toimivia tuomioistuinta — ei enempää kuittitarkastajia, jotka juoksevat kukkakaupasta ja grillikioskista toiseen tsekkaamassa, muistettiinko nyt sitä kuittia tarjota.

16.54 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! On tunnustettava, että ministeri Orpo ja nykyinen hallitus joutuvat sisäistä turvallisuutta linjaamaan erittäin vaikeassa tilanteessa. Turvapaikanhakijoiden vyöry on kasvattanut ulkomaalaispoliisin tarvetta ja samalla väistämättä syö resursseja muusta poliisitoiminnasta. Toisaalta sitten taloustilanne jatkuu erittäin kireänä ja erittäin vaikeana. Näissä oloissa joudutaan sitten sitä turvallisuudentun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2015 vp

netta, mihin myös edustaja Heinonen viittasi, pitämään yllä ja harmaan talouden torjuntaa myös jatkamaan.

Yhdyn kyllä niihin näkemyksiin, joita täällä on esitetty, että ei se harmaan talouden torjunta pelkkää poliisitoimintaa ole, vaikka poliisilla onkin erittäin keskeinen rooli siinä. Kyllä siinä tarvitaan koko viranomaisketju toimimaan, niin ettei synny pullonkauloja, koska se yhdenkin viranomaisen kohdalle siinä ketjussa syntyvä pullonkaula saattaa sitten ikään kuin turhentaa ne muutkin panostukset, joita on laitettu. Elikkä me tarvitsemme Verohallintoon, me tarvitsemme Tulliin, me tarvitsemme poliisiin ja me tarvitsemme oikeusviranomaisille riittävät, itse asiassa yhtä suuret, volyymiltaan verrannolliset, resurssit, jotta pystytään tätä harmaan talouden torjuntaa jatkamaan.

Sitten vielä haluan nostaa sen asian esiin, joka on mielestäni tässä tarkastusvaliokunnan mietinnössä, joka on nyt käsiteltävänä, erittäin hyvin avattu, tämän tietojenvaihdon parantamisen. Eli hallituksen tulee ryhtyä toimenpiteisiin myös, jotta viranomaisten välistä tietojenvaihtoa vahvistetaan, koska se on kustannustehokas tapa tehostaa harmaan talouden torjuntaa. Silloin kun tiedot kulkevat paremmin, ei tarvita välttämättä edes ihan niin paljon niitä resursseja.

16.57 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! En nyt malttanut olla ottamatta puheenvuoroa, kun edustaja Kulmala mainitsi yhden lempipaikoistani eli Sevettijärven baarin. Tilanne on todella aivan kuten edustaja Kulmala totesi, että kun sinne ajelee, niin siellä ei paljon tien päällä poliiseja näy.

Sisäisen turvallisuuden järjestelmän osalta on totta kai äärettömän tärkeä tekijä se, millä tavalla tämä hallitus onnistuu takaamaan sen arjen turvallisuuden, sen turvallisuudentunteen myös näillä meidän erityisen harvaan asutuilla ja syrjäisillä seuduilla, joilla se on myös äärettömän tärkeää.

Meillä on käytännön esimerkkejä siitä, mitä tapahtuu silloin, kun poliisitoiminta joillain alueilla lakkaa, millaisiin vaikutuksiin ja seurauksiin se johtaa. Ihmiset ottavat jollakin tavalla tässä vaiheessa sen lain ja valvomisen omiin käsiinsä. Sitä ei voida pitää minkäänlaisena tavoitetilana sivistisyhteiskunnassa.

Toimiessani Enontekiön kunnanjohtajana ennen valintaani tänne eduskuntaan meillä oli tilanne, jossa kunnasta vietiin viimeinen poliisimies pois. Tämä tilanne jatkui oikeastaan, taisi olla, nelisen vuotta. Siellä oli ainoastaan yksi tutkinnassa työskentelevä, ja hänetkin aiottiin vetää pois. Lopulta painostuksen johdosta saimme sitten poliisipartion takaisin kuntaan. Mitä tapahtuikaan? Todettiin, että valtavalla sykkeellä, valtavalla määrällä siellä nousi esimerkiksi rattijuopumusten määrä. Tämähän ei kerro, että jollakin tavalla olisi alettu syyllistyä näihin rikoksiin enemmän. Mutta koska sitä valvontaa ei ollut alueelle kohdennettu, niin ihmiset kokivat, että täällä kykenee nyt tekemään ja rellestämään ja rälläämään kuten haluaa. Eli tämä yleinen järjestys ja turvallisuus erityisen harvaan asutuilla ja syrjäisillä seuduilla on sekin syytä pitää aina meillä mielessä, kun sisäisestä turvallisuudesta keskustellaan.

16.59 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Tuossa tuli mieleen ihan semmoinen asia, kun puhuttiin tuosta tietojen luovutuksesta, että siihen tulee kauhean usein ongelmaksi, niin kuin nyt meillä on monenlaisia hankkeita valtion sisäisen ja ulkoisen turvallisuudenkin parantamiseksi, tiedon hankintaa ja urkkimistakin. Perustuslakivaliokunnassa olemme muutamana kerran jo nyt tässä lyhyen, muutamien kuukausien kansanedustajaurani aikana jou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2015 vp

tuneet miettimään näitä tietosuojakysymyksiä. Mikäli laissa semmoinen oikeus halutaan antaa, niin se pitää aina muistaa hyvin eritellä siellä tai sitten pitää olla erittäin välttämättömiä tietoja, mitä pyydetään. Tietysti monesti siinä tulee juuri tämä tietosuojahankaluus. Se ei missään tapauksessa saa olla este, että niitä asioita ei vietäisi eteenpäin.

Mutta tässä me näemme sen asian, joka nyt ehkä menee vähän tämän asian ulkopuolelle — tai en tiedä, meneekö, koska perustuslaki ohjaa meidän kaikkea toimintaamme — että joskus huomaa, että perustuslaki jopa estää meitä tekemästä järkeviä ja hyviä lainsäädäntöhankkeita.

Mutta yksi asia, mikä olisi hyvä huomata tiedonkulkua helpottamaan silloin, kun nyt ei välttämättä puhuta harmaasta taloudesta, on asianomaisen oma suostumus. Itse viranomaisena käytin sitä hyvin paljon. Silloin kun ei tietojensaantioikeus riitä, niin asianomaiset antavat hyvin mielellään suostumuksen niitten tietojen pyytämiseen. Silloinhan sinä saat ne tiedot, ja se nopeuttaa silloin sitä kanssakäymistä. Just jos ajatellaan yrittäjien valvontaa ja muuta, niin enpä usko, että asiallinen yrittäjä kieltäisi tällaista tietojen vaihtoa, jotta hänen ei tarvitsisi toimittaa. Se on aina hyvä muistaa, että asianomaisen suostumushan korvaa tällaiset säännökset. Se meinaa meiltä unohtua, kun me rakennamme liian monimutkaisia säännöstöjä. Mutta se ei nyt tähän harmaaseen talouteen auta, koska heidän haluavat kaiken pimittää.

17.00 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Kommentoin vielä tuota edustaja Kärnän esiin ottamaa esimerkkiä, jossa olin itsekkin päätöstä mukana tekemässä. Poliisitoimintahan ei saa lakata millään alueella. Olipa ne poliisit sitten fyysisesti sijoitettu minne tahansa, niin kyllä poliisitoimintaa täytyy olla kaikkialla Suomessa, missä meillä ihmisiä ylipäänsä on.

Haluan vielä palata siihen — itse asiassa kun edustaja Heinonen nosti nämä Riihimäen ja Heinolan poliisiasemat esimerkiksi ja sen, että vaikka huhuttiin, että ne voisivat olla lakkautuslistalla, niin niitä nyt ei onneksi ministeriöstä käsin olla lakkauttamassa — että viime kaudella myös, kun nämä tilakustannussäästöt olivat osa tätä poliisin hallintorakennemuutosta, jolla pyrittiin saamaan niitä resursseja nimenomaan siihen poliisin kenttätoimintaan, itse lähdin siitä, ja se oli myös silloin ministeriön ja hallituksen linja, että poliisiasemaverkostoa ei harvenneta ja varsinkin Itä-Suomessa ja Pohjois-Suomessa se asemaverkosto säilytetään. Sen sijaan ne tilasäästöt tehtiin näihin suuriin 2000-luvulla rakennettuihin poliisiasemiin, joissa sitä tilankäyttöä ikään kuin tehostettiin, ja näin tapahtui esimerkiksi Hämeenlinnan Miekkalinnan osalta, jolloin saatiin niitä tilakustannuksia laskettua.

Toivon, että ministeri Orpo myös pitäisi kiinni siitä periaatteesta, että poliisiasemaverkosto säilytetään tiheänä, koska se on myös oleellinen osa sitä kansalaisten turvallisuuden tunnetta. Että siellä näkyy se poliisin kyltti rakennuksen seinässä ja tiedetään, että poliisiasema on lähettyvillä.

17.03 Kari Kulmala ps: Arvoisa puheenjohtaja! Oli erinomainen asia, että edustaja Räsänen otti nämä poliisiasemat tässä puheeksi, koska tällä hetkelläkin Itä-Suomen poliisilaitoksen alueelta ollaan lakkauttamassa viittä pientä poliisiasemaa: Mäntyharju, Juva, Siilinjärvi, Outokumpu ja Ilomantsi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2015 vp

Esimerkiksi Ilomantsista Joensuun keskusta on noin 80 kilometriä. Se on erittäin pitkä aika odottaa siellä Ilomantsissa poliisin tai jonkun toisen, vaikka nyt rajavartijan, apua siinä vaiheessa, kun joku on tulossa kirveen kanssa siitä ovesta läpi.

Minun mielestäni, niin kuin äsken kuulin edustaja Räsäselä, nämä poliisiasemien lakkauttamiset eivät varmaankaan ole enää Pora III:n mukaisia toimia, vaan nämä ovat ihan jotain muuta. Ja silloin kun siellä Ilomantsissakin lakkautettaisiin tämä poliisiasema, niin sinne syntyy semmoinen turvallisuudentunteen tyhjiö. Sinne ei yksinkertaisesti poliisi enää aja muuta kuin hälytystehtävään. Tällä hetkellä siellä on kaksi poliisia tutkimassa ja kuulustelemassa rikoksista, mutta heidätkin todennäköisesti siirrettäisiin sitten Joensuuhun.

17.04 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tulin saliin ja kuulin, että käydään vilkasta keskustelua poliisitoimista. Edustaja Räsänen otti äsken esille sen, että jos poliisitoiminta lakkaa joltain alueelta, niin se ei tarkoita sitä, että se toiminta päättyy, vaan siellä pitää myöskin sitten olla vahva viestintä sillä tavalla, että kansalaiset tietävät, että poliisi on saavutettavissa kuitenkin niihin hätätilanteisiin. Siinä tilanteessa, kun ollaan näitä tehty menneinä vuosina, ja toivottavasti ei jouduta hirveästi tekemään tulevina vuosina, mutta realismi on kuitenkin toinen, täytyy muistaa se viestintä siitä kansalle, että se kokonaisturvallisuus säilyy sillä tavalla, että me voimme luottaa siihen, että meistä, teistä, kaikista meistä pidetään huolta.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Arvoisat edustajat, pyydän kiinnittämään huomiota, että kysymyksessä oli tarkastusviraston erilliskertomus, ja toivon, että pitäydytään siinä asiassa. Ei se kuitenkaan estä sitä, etteikö mielipiteitä voi jakaa.

17.05 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen jo tässä vaiheessa, että joudun kyllä nyt käyttämään tämän puheenvuoron vastaamalla tähän erittäin tärkeään poliisikeskusteluun.

En malta olla sanomatta, kun edustaja Kulmala nosti esille pienet poliisilaitokset ja sen, että jossakin ollaan päätyvässä tilanteeseen, jossa poliisi olisi noin 80 kilometrin päässä: Valitettavasti Lapissa tällainen tilanne on arkipäivää. Esimerkiksi Enontekiön poliisilaitokselta Hetasta on matkaa Kilpisjärvelle saman kunnan alueelle vilkkaaseen matkailukeskukseen noin 170 kilometriä. Se on äärettömän pitkä aika odottaa. Vasteajat nousevat poliisilla usein useisiin tunteihin.

On tietysti selvää, niin kuin edustaja Räsänenkin nosti esille, että poliisitoiminta ei saa missään lakata, mutta mikäli se viranomaisten reagointiaika on liian pitkä, silloin kansalaiset menettävät luottamuksensa ja poliisille ei enää soiteta, koska tiedetään, että se apu on liian kaukana.

17.06 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Noudatan rouva puhemiehen ihan asianmukaista kehotusta ja kytken kommenttini nimenomaan hallituksen vuosikertomukseen vuodelta 2014, joka on siis ensimmäinen tämän Pora-uudistuksen voimassaolovuosi.

Sen takia haluan vielä painottaa sitä, että kun tuo poliisin hallintorakennemuutos tehtiin ja linjattiin ne erilaiset säästötoimenpiteet, joita siinä tehtiin, niin siinä yhteydessä käytiin näitä kustannuslaskelmia huolellisesti läpi ja todettiin, että näiden pienten poliisiasemien lakkautuksilla, joita täälläkin on nyt lueteltu, ei olisi saatu kovinkaan merkittävää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 73/2015 vp

kustannussäästöä aikaiseksi. Se hyöty on erittäin pieni. Joten ehdottomasti ne suuremmat hyödyt saatiin ja saadaan aikaan supistamalla sitä tilankäyttöä ja lisäämällä tilatehokkuutta näissä suurissa poliisiasemissa.

Sen takia toivon, että jatkossakin hallitus pitäisi kiinni tästä, ja toivon, että ministeri Orpo pysäyttää ne sellaiset valmistelut, joita on tässä poliisiasemaverkostossa, koska se oli hyvin selkeä lähtökohta, että sen turvallisuudentunteen ja järkevän talouden kannalta ei ole mielekästä lähteä sitä poliisiasemaverkostoa supistamaan. Siinä kyllä tuen vahvasti teitä, jotka olette tämän näkemyksen esiin tuoneet.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomusten K 9/2015 vp ja K 15/2015 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.